

ת"פ (ירושלים) 60087-05-22 - מדינת ישראל נ' א' מ'

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 60087-05-22 מדינת ישראל נ' מ'

לפני כבוד השופט אלעזר נחלון

בעניין: המאשימה
מדינת ישראל

נגד

הנאשם
א' מ'

בשם המאשימה: ; ;

בשם הנאשם: עו"ד ורד בירגר

גזר דין

א. כללי

1. הנאשם הורשע בדין בשני הליכים: ההליך המקורי, שבו ההרשעה הייתה לאחר שמיעת ראיות, והליך נוסף שאותו ביקש לצרף. הגיעה העת לגזור את עונשו.

ב. מעשי הנאשם והעבירות שבהן הורשע

2. ביום 14.2.24 הורשע הנאשם בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיפים 329(א)(1) ו-329(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק).

בהכרעת הדין נקבע כי ביום 22.5.22 שהה הנאשם עם חברו סמוך למכולת בשכונת רמת שלמה בירושלים. בשלב כלשהו הגיע הנפגע (להלן גם: הנפגע בהליך המקורי) ופגש בנאשם, והשניים פנו למפלס שמעל המכולת שם שוחחו על חוב כספי של הנאשם לנפגע. בחלוף מספר דקות ירדו השניים למכולת, וכשהנפגע התכופף כדי להוציא בקבוק שתייה ממקרר משקאות שהיה שם, הוציא הנאשם מן המקרר בקבוק זכוכית, והטיחו בעוצמה רבה בעורף הנפגע. הבקבוק התנפץ, ושבר חד שלו נותר בידי הנאשם. באמצעות השבר דקר הנאשם את הנפגע שלוש פעמים בצווארו; ביצע מספר פעמים תנועת חיתוך לעבר חזהו ופגע בו באזור הצלעות; ותקף אותו מספר פעמים בגבו - והכל בכוונה להטיל בו מום או לגרום לו חבלה חמורה. לאחר מכן השליך הנאשם את שבר הבקבוק ונמלט מן

המקום.

כתוצאה מן המעשים נגרמו לנפגע שלושה חתכים עמוקים בצוואר, הגדול שבהם באורך 8 סנטימטרים עד סחוס אוזן ימין; חתך מעט עמוק באזור הצלעות; וחתכים שטחיים בגב העליון. הנפגע דימם רבות ופונה לבית חולים, שם קיבל עירוי דם ופצעיו טופלו.

3. כפי שצוין בהכרעת הדין, הנאשם לא חלק על עיקרי העובדות הנזכרות, שכן המעשים תועדו בשתי מצלמות שפעלו במקום. טענות הנאשם מוקדו בקיומו של סייג מסוג הגנה עצמית או הגנה עצמית מדומה, ובהעדרו של היסוד הנפשי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה שיוחסה לו. טענות אלה נדחו, אולם נקבע כי לא מן הנמנע שלאחר המפגש עם הנפגע חש הנאשם חוסר נעימות, ואף התעורר אצלו חשש מסוים מהשלכות עתידיות של אי פירעון החוב הכספי, להבדיל מחשש לפגיעה מיידית וקונקרטית.

4. לאחר הרשעתו ביקש הנאשם לדונו גם בשל עבירות אחרות שעבר במהלך ניהול ההליך המקורי, ושביצען הודה במסגרת ת"פ (מחוזי י-ם) 5135-12-23 (להלן: ההליך הנוסף), וזאת בהתאם לסעיף 39 לחוק העונשין. בהסכמת המאשימה הבקשה נתקבלה, והנאשם הורשע גם בעבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות ממניע גזעני, לפי סעיפים 380, 382 וכן 144 לחוק העונשין, ושל חבלה במזיד לרכב ממניע גזעני, לפי סעיפים 413 ו-144 לאותו חוק (הכרעת דין מיום 3.7.24).

על פי העובדות שבהן הודה הנאשם, לפנות בוקר יום 26.11.23 הוא עלה על מונית שנהגה ערבי (להלן: הנהג או הנפגע בהליך הנוסף). הנאשם כיוון את הנהג אל שני מעורבים אחרים, שגם הם עלו אל המונית. במהלך הנסיעה שוחחו השלושה עם הנהג על האפשרות של גבר ערבי לקיים יחסי זוגיות עם אישה יהודייה, כמפורט בכתב האישום, ושני המעורבים האחרים הביעו מורת רוח מתשובת הנהג, שלפיה הדת המוסלמית אוסרת על אישה מוסלמית להתחתן עם גבר שאינו מוסלמי, אולם אינה אוסרת על גבר מוסלמי להתחתן עם אישה יהודייה (הגם שהנהג הבהיר שהוא עצמו בעל משפחה ולא יעשה זאת). עם סיום הנסיעה ניגש הנאשם לחלון הנהג של המונית, צעק על הנהג "שלא ייצא עם יהודיות" והחל לתת לו סטירות ולהכותו באגרופים בפלג גופו העליון. שני המעורבים האחרים הצטרפו אל הנאשם, הכו את הנהג ואף פתחו את דלת הרכב ובעטו בו מספר פעמים ברגליו ופעם אחת בראשו. הנהג נמלט אל מושב הנוסע, ואז הכה הנאשם בשמשה הקדמית של המונית עד ששבר אותה, ואחד המעורבים האחרים שבר את מראת הצד של המונית. לאחר מכן הורו השלושה לנהג לעזוב את המקום תוך צעקות, והחלו לספור עד שנמלט משם במוניתו.

ג. ההליך בעניין העונש

5. בטרם צירוף ההליך הנוסף הוגשו ראיות לעניין העונש, שתפורטנה בפרק ד להלן, לרבות אבחון שנערך לנאשם ותסקירים שנערכו בעניינו, והצדדים הגישו עיקרי טיעון בכתב.

6. במועד שנקבע לשמיעת הטיעונים לעונש ביקש הנאשם שהות על מנת לבחון את האפשרות לבקש לדונו גם בגין ההליך הנוסף. משהודיע הנאשם כי הוא מבקש לעשות כן, הוא הורשע כאמור גם בעבירות שיוחסו לו באותו הליך. לאחר מכן החליף הנאשם את ייצוגו.

7. בהמשך הוגש תסקיר שירות מבחן נוסף בעניינו של הנאשם, המאשימה הגישה ראיות נוספות, והצדדים הגישו עיקרי טיעון בכתב ביחס למעשים שבאותו הליך. בדיון מיום 25.9.24 השמיעו הצדדים את טענותיהם לעניין העונש בשני ההליכים.

ד. הראיות לעניין העונש

8. בנוגע לנפגע בהליך המקורי, הנאשם הגיש את תדפיס המידע הפלילי בעניינו. תדפיס זה לימד כי הנפגע בהליך המקורי הורשע בפציעה (בנסיבות אחרות וללא קשר לאירוע מושא ההליך), והוטל עליו מאסר בפועל, וכן כי תלויים ועומדים נגדו מספר לא מבוטל של הליכים לרבות בעבירות אלימות.^[1]

9. בנוגע לנפגע בהליך הנוסף, המאשימה הגישה תיעוד רפואי שממנו עלה כי נפגע זה סבל מהשלכות נמשכות של הפגיעה במישור הפיסי והנפשי, ואף לא היה כשיר לעבוד במשך כשלושה חודשים. כמו כן הוגשה הצהרה של אותו נפגע, שסיפר על הנזקים הפיסיים והנפשיים שמהם הוא סובל וכן על הנזקים שנגרמו למונית.

10. הוגש גם תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם. תדפיס זה לימד כי למרבה הצער, וחרף גילו הצעיר, הנאשם אינו זר לעולם הפלילי ואף ריצה עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח: בשנת 2022 הוא הורשע בשוד בנסיבות מחמירות, ונגזרו עליו 4.5 חודשי מאסר בפועל ולצדם עונשים נלווים, ובשנת 2023 הוא הורשע בתקיפת שוטר, באיומים, בחבלה חמורה בנסיבות מחמירות ובהפרת הוראה חוקית, בגין שלושה אירועים נפרדים, ונגזרו עליו 6 חודשי מאסר בפועל ולצדם עונשים נלווים.

11. במסגרת ההליך הנוסף נערך לנאשם אבחון וניתנה החלטה של ועדת אבחון לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969 (המסמכים הוגשו ביום 15.5.24). במסמכים אלה נסקרו נסיבות חייו של הנאשם, ובין היתר צוין כי הוא למד במערכת החינוך עד כיתה י"א, רוב הזמן במסגרת חינוך רגיל, ועבר מוסדות לימוד שונים על רקע קשיים לימודיים, התנהגותיים וחברתיים. עוד צוין כי לאורך השנים ניתנו לנאשם אבחנות שונות בתחום הקוגניטיבי ובתחום הנפשי; וכי בשלב מסוים הומלץ לשלבו במסגרת חוץ ביתית, אך המלצה זו נדחתה על ידי אמו. כמו כן צוין כי הנאשם עשה שימוש באלכוהול ואפשר שגם בסמים, נטל תרופות פסיכיאטריות שלא בקביעות, היה מעורב בהתנהגויות מיניות לא מותאמות, ולא מן הנמנע שנפגע בעצמו בגיל צעיר.

הוועדה עצמה קבעה, על יסוד מסקנות האבחון האחרון, כי מבחינה אינטלקטואלית הנאשם מתפקד בטווח הנמוך של הנורמה, כאשר בתחום המילולי תפקודו היה תקין. צוין כי כאשר נדרש הנאשם להפעיל תהליכי הסקה ביחס למצבי יומיום, הוא הפגין "יכולת הבנה טובה וקולעת מול שלל מצבים", וכן "יכולת הפעלת שיקול דעת גמישה ובעלת תבונה". עוד צוין כי הנאשם אינו סובל מהפרעות בתפיסה ובוחן המציאות שלו תקין; כי הוא מדבר בשפה ברורה וקולחת; וכי הוא מבין הומור ומסוגל לסנגר על עצמו. הוועדה לא התרשמה מקיומה של סכיזופרניה, או ממצב נפשי הדורש התערבות, אולם ציינה כי הנאשם מתקשה בוויסות רגשי ובניהול כעסים. כמו כן סקרה הוועדה היבטים נוספים אצל הנאשם, וקבעה כאמור כי הוא מתפקד בתחום הנמוך של הנורמה, אך כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו.

12. תסקיר שירות המבחן הראשון בעניינו של הנאשם, שהוגש במסגרת ההליך המקורי, ציין כי הנאשם

הוא ילד שמיני מתשעה לזוג הורים המקיימים אורח חיים חרדי. הנאשם עבר כאמור בין מוסדות שונים, וסיים ללא תעודת בגרות, תוך שתיאר יחס שלילי הן מצד הצוות החינוכי והן מצד חבריו. מאז תום לימודיו התגורר הנאשם בבית הוריו, עבד לעיתים רחוקות בעבודות מזדמנות, וכאמור היה מעורב בפלילים. צוין גם כי הנאשם משתמש באופן קבוע באלכוהול ובסם מסוג קנביס, ואף עושה שימוש בסמים נוספים.

שירות המבחן עמד על כך שמגיל צעיר הנאשם אובחן כבעל קשיי קשב וריכוז, ובהמשך עבר אבחונים נוספים, כאמור לעיל. צוין כי בשנת 2022 הוכר הנאשם על ידי המוסד לביטוח לאומי כבעל 40% נכות ואי כושר עבודה מלא. הרושם היה כי שילובו של הנאשם במסגרות חינוכיות בלתי מתאימות לאורך השנים הגביר את תסכולו והעצים את קשייו.

שירות המבחן ציין כי הנאשם קיבל אחריות למעשיו בהליך המקורי והביע חרטה, אולם התקשה לבטא אמפטיה כלפי הנפגע באותו הליך, וטען כי בעת המעשים הוא היה שיכור וחש פגיעה משמעותית מהנפגע, אשר דרש ממנו בכל פעם סכומי כסף נוספים. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה לבחון לעומק את דפוסי התנהלותו הבעייתיים, אם כי הוא הביע נכונות לקבל עזרה.

במכלול התרשם שירות המבחן כי על רקע נסיבותיו של הנאשם, לרבות דפוסיו האישיותיים, מוגבלותו, ושימושו בחומרים משני תודעה, קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות עוברת חוק מצידו.

13. בתסקיר שני התייחס שירות המבחן לאבחון העדכני שנערך לנאשם במסגרת ההליך הנוסף, והובא לעיל. שירות המבחן ציין כי נראה שלאורך חייו של הנאשם היה קושי לאבחן את מצבו. מן האבחון העדכני עלה כי הנאשם מתפקד בטווח הנמוך של הנורמה בתחום השכלי אך אינו בעל מוגבלות ואף אינו סובל ממחלת נפש, ומסוגל לתפקד בחיי היומיום באופן עצמאי. שירות המבחן המליץ לבחון את התאמת הנאשם לתהליך טיפולי במסגרת שיקומית בשם "בראשית", הפועלת במרכז בריאות הנפש שער מנשה ומיועדת לבגירים הסובלים משילוב של ליקויים. שירות המבחן ציין כי אין בנמצא מסגרת אחרת שתוכל להפחית את מסוכנותו של הנאשם.

14. בתסקיר שלישי, שהוגש בעקבות צירוף ההליך הנוסף, שב שירות המבחן על הערכתו בדבר מצבו של הנאשם, והדגיש כי מגיל צעיר הנאשם נוטה להתנהגות אימפולסיבית ואלימה, הנובעת ממאפייניו האישיותיים לצד שימוש באלכוהול. בנוגע למעשיו בהליך הנוסף, כך צוין, הנאשם הביע צער, והסביר כי חש מצוקה על רקע אירועי 7.10.23 והיה נתון תחת השפעת אלכוהול. שירות המבחן הדגיש כי לעת הזו קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגויות דומות מצד הנאשם, ושב והמליץ לבחון את התאמתו למסגרת שנזכרה לעיל.

15. הנאשם עצמו הגיש תיעוד רפואי שהתייחס למצבו המנטלי הכולל לאורך השנים, לרבות אבחון כסובל מקשיי קשב וריכוז; אבחון משנת 2018; ואבחנה של פסיכיאטר בקהילה בדבר הפרעת הקשב וקשיי ההתנהגות וויסות.

ה. טענות הצדדים לעניין העונש

16. שני הצדדים הגישו כאמור עיקרי טענות בכתב והשלימו את טענותיהם בדיון.

17. תחילה טענו הצדדים בשאלה האם יש לגזור את דינו של הנאשם כעת, או שיש לאפשר לו להתחיל בתהליך טיפולי במסגרת המוסדית שעליה המליץ שירות המבחן. בהקשר זה טענה המאשימה כי אין מקום לפנות לנתיב זה, נוכח חומרת המעשים ומכלול הנסיבות, ואילו באת כוח הנאשם טענה כי יש לאפשר לנאשם להתחיל לצעוד בו. באת כוח הנאשם הדגישה את המגבלות שמהן סובל הנאשם מגיל צעיר; את העדר האבחון המתאים והמקיף; ואת המלצת שירות המבחן; וצינה כי לשיטתה גם האינטרס הציבורי ייצא נשכר, שכן טיפול יפחית את הסיכון הנשקף מן הנאשם לציבור.

18. לעניין העונש, המאשימה טוענת כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך המקורי נע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, והמתחם למעשיו בהליך הנוסף נע בין 2 ל-4 שנות מאסר. העונש המתאים לנאשם עומד, לשיטת המאשימה, על 5.5 שנות מאסר בהליך המקורי, ועל 3 שנים בהליך הנוסף, שירוצו במצטבר זה לזה, לצד עונש מאסר על תנאי משמעותי, קנס ופיצוי לנפגע בהליך הנוסף.

לטענת המאשימה, נסיבות ביצוע העבירה בהליך המקורי מלמדות על חומרת המעשים: נטען כי מדובר במעשים אכזריים; שהנאשם ביצע לבדו וביזמתו, גם אם ללא תכנון מראש; הנזקים משמעותיים וכך גם הנזק הפוטנציאלי; המניע למעשים לא היה חשש קונקרטי מפני פגיעה מיידית, אלא לכל היותר חשש מסוים מהשלכות עתידיות של אי פירעון החוב; ולא מתקיימות נסיבות המצדיקות להפחית מאחריות הנאשם למעשיו, נוכח האבחון האחרון והמעודכן בעניינו. עוד נטען כי טענה של "קרבה לסייג" בשל מצבו הקוגניטיבי של הנאשם, היה מקום להעלות בשלב שלפני הכרעת הדין.

לשיטת המאשימה, נסיבות ביצוע העבירות בהליך הנוסף מלמדות גם הן על חומרת המעשים: המעשים נעשו כלפי אדם תמים, על רקע גזעני, וכללו תקיפה אכזרית בחבורה, והכל בעת חירום ביטחונית ורגישות מדינית. הנאשם היה הגורם הדומיננטי באירוע, וגרם לנפגע בהליך הנוסף נזקי גוף ונפש ונזקי ממון.

מבחינת נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות מציינת המאשימה כי הנאשם הוא בעל עבר פלילי הקודם לשני ההליכים. עוד מציינת המאשימה כי הנאשם לא קיבל אחריות על מעשיו בהליך המקורי, ואף בפני שירות המבחן התקשה לבטא אמפטיה כלפי הנפגע בהליך המקורי וניסה להמעיט מאחריותו. כמו כן צוין כי יש ליתן משקל לשיקולי הרתעה אישית והרתעת הרבים.

לעניין ההליך הנוסף נטען כי יש לשקול לטובת הנאשם את קבלת האחריות מצידו, ומנגד את עברו הפלילי (שכלל עונש מאסר על תנאי, הגם שאינו בר הפעלה) ואת התנהלותו האלימה באופן עקבי הדורשת ליתן משקל לשיקולי הרתעה אישית. כמו כן יש ליתן משקל לשיקולי הרתעת הרבים, בייחוד בתקופה הנוכחית, וכן לכך שהנאשם לא סיים לרצות את המאסר בדרך של עבודות שירות שהוטל עליו.

19. באת כוח הנאשם הפנתה כאמור את עיקר טיעוניה לבקשה לאפשר לנאשם להשתלב בתהליך טיפולי. מכל מקום, לעניין העונש נטען כי יש לקבוע מתחם עונש אחד למעשי הנאשם בשני ההליכים, הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל. העונש המתאים, כך נטען, עומד על 14 חודשי מאסר בפועל ולצד ענישה נלווית.

מבחינת נסיבות הקשורות בביצוע העבירה בהליך המקורי נטען כי המעשה לא היה מתוכנן וכי הוא

נבע מן ההתרחשויות שקדמה לו; וכן נטען למגבלה ביכולת הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, וזאת הן בשל גילו והן בשל מגבלות קוגניטיביות ומגבלות אחרות, כמפורט בתיעוד הרפואי והפסיכולוגי שהוגש. כמו כן נטען כי התנהגותו של הנפגע בהליך המקורי תרמה לכך שהנאשם עשה את אשר עשה.

מבחינת נסיבות הקשורות בביצוע העבירות בהליך הנוסף נטען כי לא מדובר היה במעשים ממניע גזעני, וההיבט הדומיננטי בהם היה עצם האלימות.

מבחינת נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, נטען כי יש ליתן משקל לגילו הצעיר של הנאשם בעת המעשים (כ-18.75 וכ-20 שנים), ולהשלכה של עונש מאסר שיוטל עליו; לכך שהנאשם עצור מאחורי סורג ובריח זמן ממושך, ואף היה נתון בתנאי "מעצר בית" לתקופה ממושכת; לכך שבפני שירות המבחן הנאשם נטל אחריות על מעשיו, והבין שהוא זקוק לעזרה; ולנסיבות חיו שבמהלכם הוא שולב במסגרות שלא התאימו לצרכיו.

20. הנאשם עצמו נשאל אם הוא מבקש לומר דבר מה אך השיב בשלילה. לאחר שבאת כוחו הציעה לו לומר דברים, אמר הנאשם שהוא מצטער ומתפלל שתקבל בעניינו ההחלטה הנכונה. בעידודה של אמו, הנאשם גם ביקש לאפשר לו להתחיל בתהליך טיפולי.

ו. דיון והכרעה

21. תחילה אתייחס לשאלה האם יש להמתין עם גזירת דינו של הנאשם לשם שילובו בתהליך טיפולי. לאחר מכן אתייחס לשאלה האם יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לשני המעשים שביצע הנאשם, או שיש לקבוע שני מתחמים נפרדים. בהמשך אקבע את המתחמים ואגזור את דינו של הנאשם.

ו(1) האם יש להמתין עם סיום ההליך בעניינו של הנאשם

22. כפי שכבר צוין, הנאשם עתר לאפשר לו למצות תהליך טיפולי ושיקומי במסגרת מוסדית סגורה, בהתאם להצעת שירות המבחן. המאשימה התנגדה לכך. לטעמי, במקרה זה יש להעדיף את עמדת המאשימה.

23. בית המשפט העליון כבר קבע כי בהכרעה בשאלה אם יש לדחות גזר דין לצורך התקדמות בתהליך טיפולי

עומדים מנגד שיקולים שונים, וביניהם האינטרס בסופיות הדין; הפגיעה הנגרמת להרתעת היחיד והרבים מכך שהעונש ירוצה זמן מה לאחר ההרשעה; והשפעת הדחייה על שיקומם של נפגעי העבירה ועל הנאשם עצמו (ע"פ 1170/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.1.2016)).

24. יישום שיקולים אלה על המקרה שכאן מוליך כאמור למסקנה כי אין להמתין עם גזירת הדין.

ראשית, הנאשם מצוי במעצר, בשל המעשים שביצע בהליך הנוסף תוך כדי ניהול ההליך המקורי, וכלל לא החל תהליך טיפולי כלשהו. מצב זה משליך על התמשכותו הצפויה של התהליך, אשר תפגע באופן משמעותי יותר באינטרס הציבורי של ריצוי העונש בתכופ ככל הניתן למעשים, ובמטרות העומדות

מאחוריו (ראו ע"פ 5936/13 פלוני נ' מדינת ישראל (14.1.2015), פסקה 9; והשוו: ע"פ 111/99 שורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241 (2000); ע"פ 3475/23 אזולאי נ' מדינת ישראל (11.5.2023)).

שנית, העובדה שהנאשם כלל לא החל תהליך טיפולי מגבילה את היכולת להעריך את סיכוייו של תהליך כזה (ולשיקול זה ראו ע"פ 4678/18 אנופרייב נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (23.1.2019)). לא למותר לציין כי בהליך המקורי הנאשם לא קיבל על עצמו אחריות, וכי גם לאחר שהורשע, הרושם של שירות המבחן היה כי הוא מתקשה לבחון לעומק את דפוסי התנהלותו הבעייתיים.

שלישית, על רקע חומרת המעשים שביצע הנאשם, נראה כי דחיית ריצוי העונש תשקף פגיעה קשה בהרתעת הרבים.

רביעית, בשים לב למעשי הנאשם, לא מן הנמנע שגם לו הוא היה משלים בהצלחה תהליך טיפולי, היה מקום להטיל עליו עונש מאסר בפועל לתקופה משמעותית. לפיכך, מבלי להמעיט מחשיבותו האפשרית של תהליך הטיפול לצורך גזירת העונש, הרי שהוא אינו מכריע, ואפשר שקיימת עדיפות שהתהליך ייערך במקביל לריצוי עונש המאסר או לאחריו, אך לא לפניו.

25. לא למותר לציין כי הקשיים שמהם סובל הנאשם, כעולה מן הראיות שהוגשו ונסקרו לעיל, והעובדה שהוא לא זכה לאבחון ולטיפול ממצה לאורך השנים, יישקלו לטובתו גם כעת, באופן שיפורט בהמשך. גם עצם העובדה שהנאשם הביע רצון כלשהו לפנות לתהליך טיפולי תישקל לטובתו. כמו כן הנאשם יוכל להתחיל בטיפול במתכונת זו או אחרת במהלך ריצוי עונשו, ויש לקוות כי יבחר לעשות כן לטובתו ולטובת החברה כולה (ראו והשוו: בש"פ 5784/23 עזרא נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (6.9.2023)).

26. על רקע האמור, אפנה אפוא לגזירת דינו של הנאשם.

ו(2) גזירת הדין-כללי

27. סעיף 40ב לחוק העונשין קובע כי "העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו". סעיף 40ג(א) מורה כי בהתאם לעקרון ההלימה יש לקבוע "מתחם עונש הולם", וזאת תוך התחשבות "בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה". חלק מהנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מעבר לנסיבות הקונקרטיות שבמעשה, מנויות בסעיף 40ט לחוק, ובכללן מידת התכנון שקדם לביצוע העבירה, חלקו היחסי של הנאשם, מידת הנזק שנגרמה או שהייתה צפויה להיגרם מהעבירה, הנסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה, ועוד (וראו סעיף 40יב הקובע כי הרשימה אינה סגורה).

28. לאחר קביעת מתחם העונש יש לגזור את העונש המתאים לנאשם, וזאת תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ג(ב) לחוק). נסיבות כאלה מפורטות בסעיף 40יא לחוק, וכוללות בין היתר את שאלת נטילת אחריותו על מעשיו ומאמציו להשתקם, מאמציו לתקן את תוצאות העבירה, שיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק, נסיבות חיים קשות, עבר פלילי, ועוד (וראו סעיף 40יב).

הקובע כי גם רשימה זו אינה סגורה). כמו כן ניתן להתחשב בצורך להרתיע את הנאשם ולהרתיע את הרבים (סעיפים 40-40 לחוק). במקרים מתאימים, מוסמך בית המשפט לחרוג מן המתחם לחומרה משיקולי הגנה על שלום הציבור או לקולא מטעמי שיקום (ראו סעיפים 40 ד וכן 40 לחוק).

ו(3) מתחם אחד או שני מתחמים

29. כאשר נאשם מורשע במספר עבירות, קובע סעיף 40 לחוק כי יש להבחין בין מצב שבו העבירות מהוות "אירוע אחד", שאז ייקבע המתחם וייגזר העונש ביחס לאירוע ולעבירות כמכלול, ובין מצב שבו העבירות מהוות "אירועים נפרדים", שאז יש לקבוע מתחם ביחס לכל אירוע בפני עצמו ולפעול כאמור בסעיף.

30. במקרה שכאן, המאשימה טענה כי המעשים שבכל אחד מן ההליכים מהווים "אירוע נפרד", ואילו הנאשם טען כי מדובר באירוע אחד.

31. גם בעניין זה הדין הוא עם המאשימה. בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) ציינה כבוד השופטת ד' ברק-ארז כי "עבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד", כאשר השאלה מה יוצר את אותו "קשר הדוק" אינה ניתנת להגדרה מראש, ויכולה להיות תלויה בנסיבות שונות, ובין היתר סמיכות הזמנים או היות העבירות חלק מתוכנית עבריינית אחת. כבוד השופט ע' פוגלמן הצטרף לגישה עקרונית זו, תוך דגשים משלו. מבחני עזר בשאלת קיומו של "קשר הדוק" פורטו בע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל (3.9.2015), שם צוין כי יש לבחון, בין היתר, "האם ביצוע של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות" (פיסקה 22, ההדגשות במקור).

32. במקרה שכאן, מלבד העובדה שבשני ההליכים מדובר במעשי אלימות שבוצעו על ידי הנאשם, אין ביניהם כל קשר: המעשים אינם חלק מאותה תוכנית עבריינית; הם התרחשו בפער משמעותי של זמן ומקום; הקורבנות היו אחרים; וגם המניעים היו שונים לחלוטין. לפיכך, כל אחד ממעשים אלה הוא אירוע עצמאי, ויש לקבוע לו מתחם נפרד. מכל מקום, גם במצב זה ניתן לגזור עונש כולל, וכך אעשה במקרה שכאן.

33. אוסיף כי בכל מקרה קיים לטעמי קושי רב בעמדת הנאשם, שטען כי לא רק שיש לקבוע מתחם אחד בלבד, אלא גם שהוא צריך להיות זהה למתחם שהיה נקבע לולא התרחש האירוע מושא ההליך הנוסף. עמדה זו אינה מעניקה כל משקל למעשה שביצע הנאשם בהליך הנוסף, ועל כן אינה עולה בקנה אחד עם שיקולי הענישה המרכזיים, ובראשם עקרון ההלימה.

ו(4) מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך המקורי

ו(4)(1) הערכים החברתיים ומידת הפגיעה בהם

34. הערכים החברתיים שנפגעו בגין מעשי הנאשם הם, בין היתר, שלמות הגוף, שלום הנפש, כבוד

האדם והאוטונומיה שלו על גופו, וכן תחושת הביטחון האישי שלו (ראו ע"פ 8255/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (9.4.2017); ע"פ 799/19 צ'קול נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (18.7.2019); ע"פ 1259/19 גוטיז'ב נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.1.2021)). המעשים נעשו במקום ציבורי, ועל כן נפגעו גם הסדר הציבורי ותחושת הביטחון של הציבור.

35. במקרה שכאן מידת הפגיעה בערכים אלה היא גבוהה, בשים לב לכמות ולמהות החבלות שגרם הנאשם לנפגע, לכך שהנפגע הופתע מן התקיפה שהחלה בעודו מפנה את גבו אל הנאשם, ולכך שנעשה שימוש בנשק קר.

ו(4)(2) נסיבות ביצוע העבירה

36. קיים אוסף נסיבות המלמדות על החומרה שבמעשה: גם אם המעשה לא תוכנן זמן רב מראש, הוא לא נעשה באופן ספונטני וכתגובה למעשה קונקרטי של הנפגע, אלא בעת שהנפגע הפנה אל הנאשם את גבו והיה במצב פגיע במיוחד (סעיף 40ט(א)(1) לחוק). הנאשם ביצע את המעשה לבדו, ובלא שאחר השפיע עליו (סעיף 40ט(א)(2) לחוק). הנזק שהיה עלול להיגרם הוא קטלני, נוכח מיקומי וכמות הדקירות, וגם הנזק שנגרם בפועל אינו מבוטל, כעולה מן התיעוד הרפואי (סעיפים 40ט(א)(3)-(4) לחוק). הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה (סעיף 40ט(א)(5)) קשורות ככל הנראה לחוב הכספי שלו לנפגע, וכפי שכבר צוין ייתכן שהתעורר אצל הנאשם חשש מסוים מהשלכות עתידיות של אי פירעון החוב (כאשר דרך התנהלות הנפגע, שעליה ביקש הנאשם לעמוד מתדפיס המידע הפלילי, יכולה לתמוך בכך). עם זאת, לא הוכח במידה הנדרשת שהנאשם עמד בפני חשש לפגיעה מיידית וקונקרטית מצד הנפגע, ולא מתקיימת בעניינו קרבה לסייג לאחריות פלילית מסוג הגנה עצמית. כמו כן נראה שהמעשה בוצע באלימות ובאכזריות (סעיף 40ט(א)(10) לחוק).

37. האם הוכח במידה הנדרשת כי מתקיימות אלו מן הנסיבות המקלות שעניינן מגבלה על יכולתו של הנאשם להבין את מעשהו או להימנע ממנו (סעיפים 40ט(א)(6)-(9) לחוק; למידת ההוכחה ראו סעיף 40(ג) לחוק)? [2] יוזכר כי האבחון המעודכן מצא שהנאשם מתפקד בטווח הנמוך של הנורמה במישור האינטלקטואלי, אך הוא בעל "יכולת הבנה טובה וקולעת מול שלל מצבים" וכן "יכולת הפעלת שיקול דעת גמישה ובעלת תבונה". כמו כן נמצא כי הנאשם אינו סובל מהפרעות בתפיסה, וכי הוא אמנם מתקשה בוויסות רגשי ובניהול כעסים אך אינו סובל ממחלת נפש. בנסיבות אלה, איני סבור שהוכחה במידה הנדרשת מגבלה קונקרטית ממשית על יכולתו של הנאשם להבין את מעשהו או להימנע ממנו.

עם זאת, האבחון מלמד כי ככל הנראה הנאשם סובל מלקויות שונות שלא אובחנו באופן ממצה לאורך השנים, במישורים אשר יכולים להשפיע על התנהלותו. לפיכך, מצב מורכב זה יישקל במידה מסוימת גם כחלק מנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ולא רק כחלק מן הנסיבות שאינן קשורות בביצועה (וראו ע"פ 4019/23 אבו סרארי נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (12.5.2024)).

ו(4)(3) מדיניות הענישה

38. העונש המרבי לעבירה של חבלה בכוונה מחמירה שבה הורשע הנאשם עומד על עשרים שנים.

39. כבר נקבע כי

על רקע התגברות מעשי האלימות [] ניכרת מגמה ברורה בפסיקה של החמרה בענישה בעבירות אלימות בכלל ובעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בפרט, לא כל שכן בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה כבעניינו (ע"פ 799/19 הנזכר, פסקה 9).

40. במקרה שכאן העבירה בוצעה באמצעות דקירה בכלי חד, ובתי המשפט עמדו לא אחת על

החומרה הניבטת ממעשים מעין אלה, בהם צעירים נוטלים את החוק לידיהם, ועושים שימוש בסכינים ובכלי משחית אחרים, לשם פתרון סכסוכים ומחלוקות של מה בכך, כאשר, לעיתים קרובות, תוצאות המעשים קשות ביותר, עד כדי אובדן חיי אדם (ע"פ 1997/13 פלוגי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (29.8.2013)).

41. עיון בפסיקה בנוגע לעבירות של חבלה בכוונה מחמירה באמצעות שבר זכוכית מלמד כי היא כוללת מנעד ענישה רחב, המושפע גם מנסיבות כל מקרה ומקרה (ראו ע"פ 3393/15 זרקוא נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (8.12.2016), להלן: עניין זרקוא). אתייחס להלן למקרים שונים שבהם מדובר היה בדקירה באמצעות כלי חד שאינו סכין, כגון שבר זכוכית.

כך, בע"פ 6684/16 חלוא נ' מדינת ישראל (9.7.2017), שאליו הפנתה המאשימה, מדובר היה בנאשם שהתקוטט עם אחר, ובמהלך הקטטה שבר בקבוק זכוכית. באמצעות השבר חתר הנאשם בצווארו את מי שניסה להפריד בינו לבין האחר. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 3 ל-7 שנות מאסר, וכי העונש המתאים לנאשם עומד על 4 שנות מאסר לצד עונשים נוספים (ראו גזר הדין שהוגש בהליך שלפניי ביום 2.6.24). בית המשפט העליון הקל בעונש והעמידו על 3 שנות מאסר, בצינו כי גם עונש זה מצוי בתוך המתחם שנקבע, ובהתייחסו בין היתר לכך שהפגיעה לא הייתה חמורה. המקרה שכאן חמור משמעותית נוכח מספר הדקירות והחבלות, ונוכח הנזק שנגרם לנפגע. [3]

בע"פ 6373/11 זריה נ' מדינת ישראל (30.5.2013) מדובר היה בנאשם שבעקבות סטירה וחבלה שספג בנו הקטין מן הנפגע, קטין בעצמו, הגיע למקום, הנחית כלי זכוכית על צווארו של הנפגע, והוסיף לבעוט בו ולהכותו באגרופים גם לאחר נפילתו. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 5.5 ל-9 שנות מאסר, וגזרה על הנאשם 6 שנות מאסר לצד עונשים נוספים. בית המשפט העליון העמיד את העונש על 5 שנים, בהתייחסו לאלימות שספג בנו של הנאשם ולנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. השוואה למקרה שכאן מגלה פנים לכאן ולכאן: מקרה זה חמור יותר מבחינת מספר הדקירות ומשום שהנפגע לא ביצע תקיפה פיסית מקדימה, אך מנגד חמור פחות משום שלא מדובר היה בבגיר שחבל בקטין, ונראה שגם מבחינת הנזקים שנגרמו.

בעניין זרקוא מדובר היה בנאשם שדקר את הנפגע שבע פעמים בכל חלקי גופו באמצעות חפץ חד, וזאת לאחר שהנפגע רץ לעברו במגמה תוקפנית. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 4 ל-7.5 שנות מאסר בפועל, וגזרה על הנאשם, בעל עבר פלילי מכביד, 6 שנות מאסר לצד עונשים נוספים (וכן הפעילה עונש מאסר על תנאי בן 12 חודשים, מחציתו במצטבר). ערעור הנאשם נדחה. המקרה שכאן חמור פחות מבחינת הנזקים שנגרמו, אולם חמור יותר מבחינת העדר נסיבות המקימות ולו "קרבה לסייג" הגנה עצמית.

בע"פ 2735/14 מדינת ישראל נ' אברמוב (26.10.2014) מדובר היה בנאשם שהורשע בעבירה קלה יותר, של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, בכך שבעקבות ויכוח שבר כוס זכוכית שאחז בידו ודקר את הנפגע בצווארו. הערכאה הדינית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 18 ל-36 חודשי מאסר בפועל, וגזרה על הנאשם 24 חודשי מאסר, ובנוסף עונש מאסר על תנאי שהוטל עליו בהליך קודם הופעל כך שרק מחציתו תרוצה במצטבר. בית המשפט העליון החמיר בעונש, בהתייחסו לחומרת המעשה ולנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, והעמידו על 30 חודשי מאסר לצד הפעלה מצטברת במלואה של עונש המאסר על תנאי. בית המשפט אף הדגיש כי תוצאה זו נובעת מן הכלל כי ערכאת הערעור אינה ממצה את העונש. המקרה שכאן חמור משמעותית, הן נוכח העבירה שבה הורשע הנאשם, המלמדת על קיומו של יסוד נפשי מיוחד של כוונה, והן נוכח מספרן הרב של הדקירות.

ו(4)(4) המסקנה בעניין מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך המקורי

42. במכלול, נוכח הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות; מידת הפגיעה בהם; נסיבות ביצוע העבירות - ובפרט חומרת הנזק שנגרם ושעלול היה להיגרם בשים לב לכמות ומיקום הדקירות, למול העובדה שלא נטען לנכות פיסית קבועה ולמול מצבו המורכב של הנאשם, כאמור לעיל; נוכח מדיניות הענישה שעליה עמדתי לעיל; ונוכח העובדה שהמאשימה עצמה עתרה למתחם הנע בין 3 ל-7 שנות מאסר, סבורני כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך המקורי נע בין 3 ל-6.5 שנות מאסר בפועל, ולצדו עונש מאסר על תנאי.

43. כמו כן נוכח העובדה שהעבירות גרמו נזק ממשי לנפגע בהליך המקורי, מתחם העונש ההולם אמור היה לכלול פיצוי ממשי. עם זאת, בשים לב להתנהלותו של הנפגע, שנמנע מלשתף פעולה עם הליכי החקירה ועם ההליך הפלילי, ובשים לב לכך שהתנהלות זו גם הקשתה לעמוד על היקף הנזק שנגרם לו, לא יפסק פיצוי במסגרת ההליך שכאן. אין בכך כדי למנוע מן הנפגע לנקוט נגד הנאשם כל הליך משפטי שימצא לנכון.

ו(5) מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך הנוסף

ו(5)(1) הערכים החברתיים ומידת הפגיעה בהם

44. גם במעשיו בהליך הנוסף פגע הנאשם בשלמות הגוף, שלום הנפש, כבוד האדם והאוטונומיה שלו על גופו, שלמות רכושו וכן בתחושת הביטחון האישי שלו (ראו והשוו לאמירות הכלליות בנוגע להשלכותיהם של מעשי אלימות שבע"פ 7878/09 מדינת ישראל נ' פלוני, עמוד 6 (3.8.2010)). הפגיעה בכבוד האדם קשה במיוחד על רקע המניע הגזעני העומד ביסוד המעשים, ומניע זה פוגע באופן עצמאי גם בערכים נוספים, ובהם לכידות חברתית (ראו והשוו ע"פ 5794/15 מדינת ישראל נ' טויטו, פסקה 14 (31.1.2016)). כמו כן בשים לב לכך שהמעשה ארע במקום ציבורי, עלולים היו להיפגע גם הסדר הציבורי ותחושת הביטחון של הציבור.

45. במקרה שכאן מידת הפגיעה בערכים הנזכרים היא ממשית. זאת נוכח מהות האלימות שהופעלה כלפי הנפגע בהליך הנוסף; נוכח העובדה שמדובר היה בשלושה תוקפים מול אחד; ונוכח הרקע הגזעני למעשה, כאשר הנאשמים התגוללו על הנפגע על לא עוול בכפו, רק בשל דבריו שלא תאמו את

תפיסותיהם.

ו(5)(2) נסיבות ביצוע העבירות

46. מעבר לנסיבות שפורטו, הרי שהמעשה לא נעשה באופן ספונטני לחלוטין שכן הרקע לו היה שיחתם של הנאשם והמעורבים האחרים עם הנהג (סעיף 40ט(א)(1) לחוק). הנאשם ביצע את המעשה יחד עם שניים אחרים, כאשר הוא זה שהחל בתקיפה הפיסית (סעיף 40ט(א)(2) לחוק). הנזק שהיה עלול להיגרם אינו מבוטל, וגם הנזק שנגרם כולל חבלות של ממש במישור הפיסי ופגיעה במישור הנפשי, כעולה מן הראיות שהוגשו בעניינו של הנפגע ומהצהרתו (פיסקה 9 לעיל; וראו סעיפים 40ט(א)(3)-(4) לחוק). עיתוי המעשה, בתקופה של מצב חירום מלחמתי ורגישות ביטחונית, מקנה לו נופך נוסף של חומרה, נוכח כלל ההשלכות שיכולות להיות לו. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה הן כאמור גזענות, והעובדה שהנפגע בהליך הנוסף אמר דברים שלא תאמו את השקפת עולמו (סעיף 40ט(א)(5)). באת כוח הנאשם טענה אמנם כי המעשה משקף "יותר אלימות מגזענות" (עמוד 35 לפרוטוקול מיום 25.9.24, שורה 20), אך מעבר לכך שהנאשם הורשע במניע גזעני, האלימות והגזענות אינן מוציאות זו את זו, ומדובר היה באלימות על רקע גזעני. אשר לנסיבות מקילות, הרי שכאמור, איני סבור שהוכחה במידה הנדרשת מגבלה קונקרטית ממשית על יכולתו של הנאשם להבין את מעשהו או להימנע ממנו, אך ההשפעה האפשרית של מצבו המורכב של הנאשם על התנהלותו תישקל במידה מסוימת גם כאן.

ו(5)(3) מדיניות הענישה

47. העונש המרבי על תקיפה הגורמת חבלה של ממש הוא שלוש שנות מאסר (סעיף 380 לחוק העונשין). העונש המרבי על תקיפה כזו בנסיבות מחמירות הוא כפל עונש זה (סעיף 382(א) לחוק העונשין). כאשר המעשה נעשה ממניע גזעני, העונש הוא כפול או עשר שנים לפי הקל יותר (סעיף 144(א) לחוק), כך שבמכלול העונש המרבי בגין עבירת התקיפה שבה הורשע הנאשם עומד על עשר שנים. זהו גם העונש המרבי לעבירה הנוספת שבה הוא הורשע, של חבלה במזיד ברכב ממניע גזעני.

48. אשר למדיניות הענישה הנהוגה, הרי שבית המשפט העליון כבר ציין כי

בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך בענישה מרתיעה על מנת להתמודד עם גילויי אלימות על רקע גזעני. כן נקבע בעבר כי בהיעדר נסיבות חריגות, יש ליטות לעבר השתת עונש מאסר בפועל בעבירות שבוצעו על רקע גזעני

(ע"פ 3183/16 עופרי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (8.3.2017), בהשמטת אסמכתאות, להלן: עניין עופרי).

49. ואכן, עיון בפסקי דין שניתנו ביחס למעשים מעין אלה מלמד כי הענישה בעטיים כוללת בדרך כלל עונש מאסר מאחורי סורג ובריה, ולעיתים בלבד עונש מאסר המרוצה בדרך של עבודות שירות.

כך, בע"פ 3628/16 אשהב נ' מדינת ישראל (28.7.2016) מדובר היה בנאשם שיחד עם שניים אחרים תקף נפגע בעל חזות חרדית באגרופים ובבעיטות, ולא חדל גם לאחר שהנפגע נפל על הקרקע. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 8 ל-24 חודשי מאסר בפועל, וגזרה

על הנאשם עונש של 9 חודשי מאסר לצד עונשים נוספים. ערעור שהוגש נדחה, וצוין כי העונש הוא מתון. במקרה שכאן בוצעה גם חבלה ברכב.

בע"פ 8538/18 פרו' נ' מדינת ישראל (7.1.2019) מדובר היה באירוע שבו הנאשם ואחר הבחינו בנפגעים בעלי חזות חרדית, תקפו אותם בבעיטות ובמכות, והכריחו אותם לעשות מעשים מבזים ולומר אמירות שונות לרבות בשבחי תנועת החמאס. האחר אף קשר את פאותיהם של הנפגעים אלה לאלה. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 12 ל-30 חודשי מאסר בפועל, וגזרה על הנאשם 20 חודשים. בית המשפט העליון קבע בדעת רוב כי מדובר במתחם ראוי, אולם בשל נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובכללן העדר עבר פלילי והבעת חרטה, הקל בעונש והעמידו על 15 חודשי מאסר בפועל. המקרה שכאן חמור מעט פחות, אם כי בוצעה גם חבלה ברכב.

בע"פ 4223/18 סיאם נ' מדינת ישראל (7.2.2019) מדובר היה בנאשם שיחד עם רבים אחרים תקף שני נפגעים בעלי חזות חרדית, באמצעות ידיו כדורי שלג שפגעו בכל חלקי גופם, הכאתם בידיים, בעיטה בהם ועוד. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 6 חודשי מאסר שניתן יהיה לרצותם בדרך של עבודות שירות ל-20 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריא, וגזרה על הנאשם 6 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריא לצד עונשים נוספים. בית המשפט העליון קבע כי העונש ירוצה בדרך של עבודות שירות, וזאת בעיקר משום שמאז ביצוע העבירה חלפו שש שנים שבמהלכן לא היה הנאשם מעורב בפלילים. המקרה שכאן חמור פחות מבחינת כמות התוקפים, אך בוצעה גם חבלה ברכב.

בעניין עופרי מדובר היה בנאשם שיחד עם שני אחיו תקף את הנפגעים, שעבדו בשטח ציבורי, בשל היותם ערבים. בין היתר שפך הנאשם את דלי הצבע ששימש את הנפגעים ורדף אחריהם, וכשאחד מהם הצליח להסתגר בתא שירותים עקר את דלת התא והלם בו באמצעות אלת ברזל ויעה. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 8 ל-24 חודשי מאסר בפועל (כאשר המאשימה הגבילה את עתירתה ל-15 חודשי מאסר), וגזרה על הנאשם את הרף התחתון של המתחם. ערעור הנאשם נדחה. המקרה שכאן חמור פחות שכן התקיפה לא כללה מרדף ובוצעה בידיים וברגליים, אך מנגד בוצעה גם חבלה ברכב.

בת"פ (מחוזי י-ם) 25672-10-23 מדינת ישראל נ' עמארה (26.5.2024), שאליו הפנתה המאשימה, מדובר היה במי שביום 7.10.23 הגיע יחד עם אחרים לבית מלון, שם ניסו להגיע אל פקיד קבלה ערבי שנעל את עצמו במשרד, ללא הצלחה, ובהמשך גרמו נזקים לרכוש המלון ועוד. בחלוף יומיים שבו הנאשם ואחרים למקום על מנת לחפש את אותו פקיד קבלה, ומשלא מצאו אותו נטפלו למנקה רחובות ערבי, ובין היתר דחפו אותו, בעטו בו, ואף הכו אותו בראשו במקל המטאטא שבו השתמש. הנאשם עצמו הכה את הנפגע במכות אגרופ לעבר פלג גופו העליון. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 16 ל-40 חודשי מאסר בפועל, ועל הנאשם, נעדר עבר פלילי שקיבל אחריות אולם הוערך כי נשקף ממנו סיכון, נגזרו 18 חודשי מאסר. ערעור שהגיש הנאשם נדחה בהסכמתו לאחר הערות בית המשפט העליון (ע"פ 45955-08-24). במקרה שכאן מדובר היה בהתרחשות אחת ולא במספר התרחשויות, ובמספר קטן יותר של מעורבים, אך חלקו של הנאשם שהחל באלימות היה מרכזי יותר ובוצעה גם חבלה ברכב.

ו(5)(4) המסקנה בעניין מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך הנוסף

50. במכלול, נוכח הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, מידת הפגיעה בהם, נסיבות ביצוע העבירות לרבות מצבו המורכב של הנאשם, **ותוך מתן משקל משמעותי למדיניות הענישה הנוהגת שעליה עמדתי לעיל**, סבורני כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך הנוסף נע בין 11 ל-30 חודשי מאסר בפועל, לצד עונש מאסר על תנאי.

51. כמו כן נוכח העובדה שהעבירות גרמו נזק לא מבוטל לנפגע בהליך הנוסף, סבורני כי מתחם העונש ההולם אמור לכלול פיצוי לנפגע זה.

ו(6) העונשים המתאימים לנאשם

52. הגעתי אפוא למסקנה כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם בהליך המקורי עומד על בין 3 ל-6.5 שנות מאסר, ומתחם העונש ההולם למעשיו בהליך הנוסף עומד על בין 11 ל-30 חודשי מאסר, וזאת לצד עונש מאסר על תנאי ופיצוי.

53. בגזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחמים יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות. במקרה שכאן מדובר בנאשם שהוא כיום כבן 21, בעל עבר פלילי משמעותי מן השנים האחרונות לרבות בעבירות אלימות. במסגרת ההליך המקורי הנאשם אינו זכאי להקלה שמקבל מי שנטל אחריות על מעשיו בפני בית המשפט, שכן הוא נמנע מלעשות כן. יש גם ליתן משקל לשיקול שעניינו הרתעה אישית, וזאת נוכח עברו הפלילי של הנאשם; העובדה שהמעשים מושא ההליך הנוסף בוצעו בעוד ההליך המקורי תלוי ועומד; ורמת הסיכון הגבוהה להישנות התנהגות עוברת חוק מצדו, שעליה עמד שירות המבחן.

מנגד, במסגרת ההליך הנוסף קיבל הנאשם על עצמו אחריות, ושירות המבחן ציין כי בפניו הנאשם קיבל אחריות מסוימת גם למעשיו בהליך המקורי והביע חרטה (אם כי כאמור גם אז התקשה לבטא אמפטיה כלפי הנפגע וטען - לראשונה - כי היה שיכור בעת האירוע). כמו כן, כפי שצוין לעיל, הנאשם סבל לאורך חייו משילובו במסגרות חינוכיות שאינן תואמות את צרכיו, ומן התיעוד הרפואי והטיפול שהוגש עולה כי הוא סובל מקשיים במישורים שונים. הנאשם גם היה נתון תקופה ממושכת בתנאי "מעצר בית", ובאופן מצטבר בשני ההליכים הוא נתון תקופה ממושכת במעצר מאחורי סורג וברית, אשר תנאיו נוקשים ממאסר. לטובת הנאשם יזקפו גם גילו הצעיר, והכרתו הראשונית בצורך לשנות את דרכיו, כאמור בתסקיר.

54. על רקע האמור, ותוך מתן משקל לשיקולים לקולא, סבורני כי יש לגזור את עונשיו של הנאשם באמצע מתחם העונש ההולם בנוגע למעשים בהליך המקורי, וסביב אמצע השליש התחתון של מתחם העונש ההולם בהליך הנוסף. כמו כן כדי לתמרץ נאשמים לפעול בהתאם לסעיף 39 לחוק העונשין, יש לחפוף מעט את העונשים.

55. אני גוזר אפוא על הנאשם עונש כולל של 5.5 שנות מאסר בפועל, ולצדו עונשי מאסר על תנאי לצורך הרתעה אישית ועונש פיצוי לנפגע בהליך הנוסף.

56. הנאשם יישא אפוא את העונשים הבאים:

א. 5.5 שנות מאסר בפועל, בניכוי ימים שבהם שהה הנאשם מאחורי סורג ובריאח אך ורק בשל מעצרו בגין ההליך המקורי ובגין ההליך הנוסף (לא ינוכו ימים שבהם שהה הנאשם מאחורי סורג ובריאח גם מטעמים אחרים, ככל שקיימים כאלה).

ב. 15 חודשי מאסר על תנאי. הנאשם יישא עונש זה אם יעבור עבירת אלימות כלשהי מסוג פשע במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר.

ג. 10 חודשי מאסר על תנאי. הנאשם יישא עונש זה אם יעבור עבירת אלימות מסוג עוון ממניע גזעני במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר.

ד. 6 חודשי מאסר על תנאי. הנאשם יישא עונש זה אם יעבור עבירת אלימות מסוג עוון שלא ממניע גזעני במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר.

ה. 6 חודשי מאסר על תנאי. הנאשם יישא עונש זה אם יעבור עבירה ממניע גזעני שאינה עבירת אלימות, למעט עבירת חטא.

ו. פיצוי לנפגע בהליך הנוסף בסך של 9,000 ₪. הפיצוי ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים, החל מיום 1.1.25 ובכל 1 בחודש שלאחר מכן. לא ישולם אחד התשלומים במלואו ובמועדו יעמוד לפירעון מיידי מלוא הסכום.

57. יש לקוות כי ככל הניתן הנאשם ינצל את תקופת המאסר לצורך תהליך טיפולי ושיקומי מעמיק, שיסייע לו ולחברה כולה. תשומת לב שירות בתי הסוהר לרצונו של הנאשם לעבור טיפול כזה, ולצרכים העולים מהאבחון שנערך לו.

58. ניתן לערער על פסק הדין לפני בית המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ו' חשוון תשפ"ה, 07 נובמבר 2024, במעמד הצדדים.

[1] יצוין כי המאשימה התנגדה להגשת התדפיס בשלב שבו הוגש, שכן לשיטתה נסיבות ביצוע העבירה נידונו והוכרעו כבר בשלב בירור האשמה. לטעמי גם אם השלב הטבעי יותר להגשת התדפיס היה שלב בירור האשמה, אין למנוע מן הנאשם להגישו גם כעת, שכן בהכרעת הדין צוין כאמור כילא מן הנמנע שלאחר המפגש עם הנפגע התעורר אצל הנאשם חשש מסוים מהשלכות עתידיות של אי פירעון החוב. הנאשם מבקש להגיש את התדפיס כדי ליצוק תוכן קונקרטי למסקנה זו, וממילא הוא אינו סותר את מה שנקבע (ראו סעיף 40(ב) לחוק העונשין), והתדפיס יכול להיות רלוונטי להגנתו.

[2] המאשימה טענה, כאמור, שכלל לא ניתן להעלות את הטענה בדבר קיומן של נסיבות מעין אלה בשלב שלאחר הכרעות הדין. כמו בנוגע לטענה בדבר הגשת תדפיס המידע הפלילי של הנפגע (הערת שוליים 1 לעיל), גם בעניין זה סבורני שאין לקבל את עמדתה: האבחון המעודכן, שחידד את התמונה הכוללת בעניינו של הנאשם, נערך רק לאחר שהכרעת הדין בהליך המקורי כבר ניתנה. החלטת הוועדה בעניינו של הנאשם ניתנה מאוחר עוד יותר. כמו כן הטענה למגבלה ביכולתו של הנאשם אינה סותרת קביעה כלשהי בהכרעת הדין (וראו סעיף 40(ב) לחוק העונשין המאפשר הבאת ראיות בנוגע לנסיבות ביצוע העבירה בשלב קביעת העונש בהתאם לתנאים שם). יש להוסיף גם כי לא נמנע מן המאשימה להביא ראיות נוגדות, כפי שהייתה זכאית לעשות.

[3] מרבית פסקי הדין הנוספים שאליהם הפנתה המאשימה מתייחסים לדקירה באמצעות סכין, אשר – בשונה מדקירה באמצעות שבר זכוכית – משקפת לא אחת הכנה מסוימת מראש או לכל הפחות היערכות לאפשרות שייעשה בסכין שימוש לצורך דקירה. בת"פ 23035-12-20 מדובר היה בהכאה באבן משתלבת, ובע"פ 3779/14 מדובר היה בהכאה באמצעות חפץ כבד ממתכת. ע"פ 5775/14, שבו הונח לטובת הנאשם כי עשה שימוש בשבר זכוכית ולא בסכין, התייחס לנסיבות ייחודיות שבהן הנאשם חתר את לחיו הימנית של הנפגע (ולא דקר אותו דקירות עומק), וזאת כנקמה על מעשה דומה שביצע בו הנפגע מספר שנים קודם לכן והותיר את חותמו.

מנגד, המקרים שאליהם הפנה עורך הדין שייצג את הנאשם עד צירוף ההליך הנוסף, לא התייחסו לנסיבות של דקירה, וחלקם אף כללו עימות פסי מקדים בין הצדדים, ועל כן הרלוונטיות שלהם מוגבלת. כך למשל, בע"פ 3381/16 מדובר היה בנאשם שהוכה בראשו במוט ברזל על ידי בנו של הנפגע, ובעקבות זאת הגיע עם בנו, הכה את הנפגע ובן נוסף שלו באמצעות אלת עץ, וגרם חבלות משמעותיות. בית המשפט העליון ציין כי מתחם העונש ההולם שקבעה הערכאה הדיונית – בין 2 ל-5 שנות מאסר – "מביא בחשבון את העובדה שמדובר במעשים שבוצעו בעקבות התגרות מצד בניו של [הנפגע], והוא תואם, בסך הכל, למתחמים שנקבעו בגין אותה עבירה בנסיבות דומות...", אך הקל בעונש מטעמי שיקום. בע"פ 4454/19, 4606/19 מדובר היה בעימות בין הנאשם לנפגע, שבמסגרתו תקפו הנאשם ושלושה אחרים את הנפגע באבנים ובמוט, וגרמו לו שבר באף ופציעות נוספות. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 1 ל-3 שנות מאסר וגזרה על הנאשם 14 חודשי מאסר בפועל ולצדם עונשים נלווים. ערעור הנאשם נדחה, ובית המשפט העליון ציין כי "עונשו... אינו מחמיר עמו כלל ועיקר, וודאי שאין מקום להקל בעונש שנגזר עליו". גם ת"פ (מחוזי חיפה) 69577-11-17 וכן ת"פ (מחוזי ים) 68789-07-19, שאליהם הפנה בא כוח הנאשם, והתייחסו להכאה באמצעות מוט ברזל.